

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Manipulus curatorum

Guido <de Monte Rocherii>

[Straßburg], 29. Nov. 1490

Incipit tertia particula principalis huius libri in qua agitur de articulis fidei.
et de his que pertinent ad populi informationem

[urn:nbn:de:bsz:31-310077](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-310077)

Tercia pars principalis

Incipit tertia particula prin-
palis huius libri. in qua agit de articulis fidei. et de his que pertinent
ad populi informacionem.

Boniā dominus et magi

q
ster nō ih̄s xp̄s de mūdo ascēsurus ad pr̄z discipu-
pulos quō se haberet ad fideles quā suo rede-
merat sanguine instruēs dixit. Estes docete oēs
gētes. In qua rectores eccl̄iaz discipulū succedēs instruit et
monuit ut sibi subditos doctrina sana et salutifera informet
Nō ille revereri pulcherrime ē figuratū. vbi legitur quod in rōnali
iudicio quod legalis sacerdos gerebat in pectore doctrina et vitas
erāt sc̄ypta. In qua re dabat intelligi quod euāgelici sacerdotes
vitās doctrinā debēt in se gerere. et eam suis subditis nūcia-
re. alioquin sn̄iaz maledictōis etne incurrūt. Sic dñs p̄ Isaiā
cōminat dicens. Uevob canes muti nō valētes latrare. *De*
rito ḡ rector eccl̄iasticus canis dicitur quod latratu p̄dicatōis et doctri-
ne euāgelice lupos. i. demones arcere debet a grege dñi. et dos
miētū in petris aīas excitare. Sed tūc multū efficit cū desid̄ia
torpet. vel ex īgratia tacer. et merito a dño reprobatur. Quis
ex resumope laborare debet et solerti ac sollicito aīo vigilare ne
diuine sciēte īgrās existat. quoniam nō s̄m de ea scire tenetur quod sciat
suū officium debite exequi et sibi populum commissus informare. Et
quod ad ea que ipse populus debet scire. Que quod ad nūc p̄nt reduci ad
quod nō. vicia ad credēda. ad petēda. ad faciēda. ad fugiēda. et
ad sperāda. Debet ḡ rector eccl̄iasticus sibi subditos instruere
quod credēdū. quod petēdū. quod faciēdū. quod fugiēdū. et etiam quod sperādū.
Primum pertinet in articulo fidei. sc̄m in petitiōibz
ordis dñice. tertium et quartum in p̄ceptis decalogi. quintum in doctō-
gē padisi. Et de istis in ista tertia particula est agendum. Et
s̄m h̄ ista tertia particula in quatuor capitula diuidit. Capitulum pri-
mū erit de articulis fidei. Capitulum secundum erit de petitiōibus
ordis dñice. Capitulum tertium erit de decē p̄ceptis. Capitulum
quartum erit de doctōibus beatorum

Ca. I. tercię partis

De articulis fidei.

Cap. I

Este aplo sine fide ipossibile ē placere dō. fides em̄ est
fūdamētū oīm bonoz oper. sine q̄ oīs spūalis edifica
tio p̄structa deficit atq; cadit. Ista autē fides in articul' fidel
cōpletissime p̄tinet. q̄ articuli in simbolo p̄tinet' & colligūt.
Horandū ar̄ q̄tuor esse simbola. q̄ lz in p̄bis sūt varia. i. sēsu
m̄ & snia sūt vnū. Primū vocat' simbolū aploz illd. s. Credo
qd̄ d̄r in p̄pletorio. & in p̄ma. & vocat' aploz. qz apli recepta
spūal' ḡra illd cōposuerūt. Et ex h̄ vocat' simbolū. qz d̄r de
singul' & bolus. qz q̄libet ipoz posuit bolū suū. Un̄. b. petr'
incepit dicēs. Credo i deū p̄z oīpotētē. ceteri apli fuerūt
cetera p̄secuti. Scdm credo vocat' simbolū nycenū. qz sacri
p̄z illud in. Nycena sinodo cōposuerūt. & illd cantat' i mis
sa. sic dictū est in p̄ma p̄e p̄mi tractat' de eucharistia. ca. x.
Tertū vocat' simbolū Athanasij. qz sc̄tus athanas' illd cō
posuit. & istud in p̄ma d̄r. s. Quicūq; vult salu' esse. Quartū
vocat' p̄ simbolū innocencianū siue lateranēse. qz fuit p̄po
sitū sub Innocentio in p̄cilio lateranēsi. & istud ponit' extra
de sum. tri. & fl. catho. c. Firmiter credim'. Et ita sicut i q̄t/
tuor euāgelis tota veritas dotne & fidei xp̄iane p̄p̄hendit.
ita in istis q̄tuor simbolis oēs articuli fidei p̄tinent. Et sic
oīm q̄tuor euāgelistaz doctrina ē vna. ita oīm q̄tuor sim
boloz est vna sc̄ia atq; fides. Et sic iuxta visionē Ezechielis
rota sit in medio rote. c. i. Materia istoz q̄tuor simboloz
sunt articuli fidei. q̄ q̄dem articuli ab aliq̄bo dicūt esse. xij. et
ab aliq̄bo. xiiij. Illi q̄ dicūt esse. xij. distinguūt eos penes nu
merū aploz. q̄ simbolū vt dictū est cōposuerūt & fidē catho
licā p̄dicauerūt. & eccliaz fundauerūt. Illi q̄ dicūt esse. xiiij. di
stinguūt eos penes materiā de q̄ sunt. Cum ḡ materiā de q̄
sunt articuli fidei sit deitas & humanitas. qz d̄s n̄r Iesus
xp̄s verus d̄s et homo est. Igit' fm istos septem sunt articu
li p̄tinentes ad diuinitatē. & septē p̄tinentes ad humanitatē
Articuli p̄tinentes ad diuinitatē distinguunt' sic. qz vn' respici
cit essentiā. tres respiciūt p̄sonas. & tres opera p̄sonaz. Arti
culus ille qui respicit essentiā est credere in deū trinū & vnū.

De articulis fidei

vnū qdē in essentia z trinū in psonis. Et ̄ istū articulū errauit maniche⁹ q̄ posuit duos deos. vnū bonū. altez maluz. Et ad remouendū istū errorez cū in simbolo aploz diceret solū Credo in deū. in simbolo nyceno fuit additū. in vnum deū. Et de isto articulo dicit in simbolo Arbanasij. Fides aut catholica h̄ est. vt vnū deū i trinitate z trinitatē in vnitatem veneremur. q̄ si dicat. credam⁹ deū esse vnū in essentia. z trinū i psonis. Articuli at̄ p̄tinētes ad psonas sūt tres. Primus est credere in psonam p̄is. Et de isto articulo dicit in vtroq; simbolo. p̄m omnipotentē. ita q̄ p̄ est p̄ma psona in trinitate. nō qdē horitate nate vel t̄pis. sed solū horitate originis. qz psona p̄is a nullo originat. sed alie p̄sone originant ab ea. Et istud tangit in simbolo Arbanasij cū dicit p̄ a nullo ē factus nec creatus nec genit⁹. Scōs articulo de illis q̄ p̄tinent ad psonas est credere in psonam filij. Et de isto dicit i vtroq; simbolo. Et in ihm xpm filij ei⁹ vnicū. ita q̄ debem⁹ credere q̄ psona filij nō sit nec creat⁹ s̄z generat⁹ a p̄e. Et hoc tangit in simbolo Arbanasij. cū dicit filij a p̄e solo est. non factus nec creat⁹ sed genit⁹. Et ̄ istuz articulū errauit Arr⁹. q̄ dicit filij esse creaturā puram z minorē p̄e. Ideo ̄ errorem Arrij fuit additū in simbolo Nyceno. deum de deo. lumine de lumine. deum v̄z de deo vero. genitū non factum substantialē p̄i. Licet em̄ xps in q̄stuz homo sit minor patre. t̄m in q̄stuz de⁹ est equalis p̄i fm̄ diuinitatē. vt dicit Arbanasius. Eqlis p̄i fm̄ diuinitatē. minor p̄e fm̄ hūanitatē. Fuerūt etiā q̄dam heretici vocati Ambrii vel Ambyonite. q̄ dixerūt filij esse genitū a p̄e ex t̄pe. z non fuisse ab eterno. Et ̄ istum errorem fuit additū in simbolo Nyceno. Et ex patre natum ante om̄ia sc̄la. Tertius articulo de illis q̄ p̄tinēt ad psonas est crede in psonam sp̄s sancti. Et de isto articulo dicit in simbolo aploz. Credo in sp̄m sanctū. ita q̄ debemus credere sp̄m sanctū esse v̄z deum a p̄e z filio p̄cedentem. ita dicit Arbanasius. Sp̄s sanct⁹ a p̄e et filio non fact⁹ nec creatus nec genit⁹ s̄z p̄cedens. Et ̄ istum articulū errāt greci dicētes sp̄m sanctū a solo p̄e p̄cedē. Et ̄ errorem eozum

Ca. I. Tertiae partis

addit romana ecclesia in simbolo **Ayceno**. Qui ex patre filioque
 procedit. Fuerunt aliqui heretici qui dixerunt spiritum sanctum esse creaturam
 et non deum. Et propter errorem istorum fuit additum in simbolo **Ayceno**.
 Qui cum patre et filio simul adoratur et conglorificatur. Nulla enim
 creatura debet adorari equali adoratore cum deo. Contra istos tres ar-
 ticulos de trinitate personarum erravit **Sabellius** qui posuit confu-
 sionem personarum dicens quod eadem persona quaeque erat pater. quaeque erat filius.
 quaeque spiritus sanctus. Contra quem dicit **Atha.** Alia est eius persona patris
 alia filii. alia spiritus sancti. Unum est sciendum quod una persona est alia ab
 altera. non tamen est aliud. Unum ista est vera. pater est alius a filio. sed
 ista est falsa et heretica. pater est aliud a filio. quia haec dictio aliquid
 est masculini generis dicit diuersitatem in persona. sed haec dictio
 aliud que est neutri generis dicit diuersitatem in essentia. Alii
 tres articuli pertinent ad opera trinitatis. quae quaedam pertinent ad opus
 nature. videlicet ad opus creationis. et de hoc est vnus arti-
 culus. scilicet qui dicit quod debemus credere deum esse creatorem omnium
 creaturarum. Et de isto articulo debet in simbolo apostolorum. creatorem
 rem celi et terre. Et propter istum articulum erravit **Danicus** qui dicit
 quod deus bonus creauit res inuisibiles. scilicet deus malus creauit res
 visibiles. Unum propter errorem istum fuit additum in simbolo **Ay-
 ceno**. visibilibus omnium et inuisibilium. Notandum etiam
 quod in simbolo apostolorum debet creatorem. in simbolo autem **Ayceno**
 debet factorem. Et ratio est. quia differentia est inter creatorem et facto-
 rem. scilicet inter creare et facere. quia creare est aliquid ex nihilo pro-
 ducere. et facere est aliquid. producere ex aliquo. Quia ergo deus in
 principio creauit angelos et materiam omnium tam celestium quam
 terrestrium. ex qua postea fecit alia. ideo debet creator. quia postea
 ex illa materia fecit omnes alias creaturas. et ideo debet factorem.
 Deperit etiam dei quaedam pertinent ad opus gratiae. scilicet ad opus iustifi-
 cationis. Et de hoc est vnus articulus. scilicet quod debemus credere quod
 propter gratiam dei fideles spiritualiter viuunt. et remittuntur peccata si-
 delibus in unitate ecclesiae et catholice fidei. Et de hoc di-
 citur in simbolo apostolorum. sanctam ecclesiam catholicam. id est. vniuer-
 salem. sanctorum communionem. remissionem peccatorum. Et in isto
 articulo comprehenduntur omnia sacramenta ecclesiae. et quaequid

De articulis fidei

sacrofanta romana ecclia d baptismo z eucharistia z alijs
sacramentis ecclie in q̄b̄ fideles sibi ad inuicē cōmunicāt.
et p̄ q̄ sit peccatoꝝ remissio credit. p̄cipit z docet esse credē-
dum. Et s̄ istum errauit Pelagi⁹ q̄ posuit q̄ p̄ solum actuz
liberi arbitriū absq̄ gr̄a dei poterat haberi remissio pctōꝝ.
Cōtra etiam istū articulū errauerūt Jacobite⁹ z Nicholai-
te Jouiniani Waldenses. z vniuersaliter om̄es heretici. iu-
dei. sarraceni. gentiles z pagani. z pagani. z q̄cunq̄ de bap-
tismo z eucharistia z alijs sacramentis credunt aliter q̄ ro-
mana ecclia. Contra istum tñ articulū errant specialit̄ gre-
ci z om̄es aliī scismatici q̄ negāt sacrosantā romanā ecclē-
siam esse caput z magistrā om̄iū ecclesiaz. Un̄ s̄ istum er-
roꝝ fuit additū in simbolo Nyceno. vnā apl̄icam ecclesiam
Cōtra etiā erroꝝem Donati q̄ posuit baptismū debere itera-
ri fuit additū in simbolo Nyceno. Cōfiteoꝝ vnū baptismā.
Opus etiam dei quedam ad opus gl̄ie p̄tinent. scz ad opus
glorificationis. z de hoc est vnus articulus videlicet q̄ cre-
dimus virtute dei om̄es resurrecturos tam bonos q̄ ma-
los. z bonos esse p̄miandos. z malos esse puniendos. Et d̄
isto articulo fidei d̄ in simbolo ap̄loꝝ. Carnis resurrectōz.
et vitam eternam Amen. Et in simbolo Nyceno. Expecto
resurrectōem mortuoꝝ. z vitam venturi seculi Amē. Circa
istū articulū errabāt Saducei q̄ negabāt resurrectōez esse
futurā. Cōtra etiā istū articulum errauit Plato q̄ posuit re-
surrectōem esse naturalē. z fieri rōne nate. in fine. s. magni
anni. q̄ cōplet in. xxxvj. milibz annis. Cōtra etiā istū articlū
errauit Origenes. q̄ posuit malos in inferno puniri solū vs-
q̄ in diem iudiciū. Un̄ s̄ om̄es istos erroꝝes d̄ in simbolo
Behanasij. Ad cuius aduentū. h̄ ē virtute cuius. hoc ē p̄tra
erroꝝem Platonis. oēs hoīes resurgere b̄nt cū corpibz suis. s̄
erroꝝem saduceoꝝ. Et reddituri sūt de factis p̄p̄ris rōnem. z
q̄ bona egerūt ibūt in vitā eternā. q̄ ho mala in ignē eternū.
p̄tra Origenis erroꝝem. Isti sunt septē articuli p̄tinetes ad di-
uinitatē. Alij autē septē p̄tinet ad humanitatē. Prim⁹ est de
p̄ceptione filij. s. credere q̄ fili⁹ dei fuit p̄cept⁹ in vtero beate

La. I. Tertiae partis

Mariae virginis et sancte spiritus. Et de hoc dicitur in simbolo apostolorum: Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de caelis et incarnatus est de spiritu sancto. Contra istum articulum erravit Manicheus dicens filium dei non veram carnem sed fantasticam assumpsisse. Et contra istum errorem dicitur in simbolo Athanasij. Perfectus deus. perfectus homo ex aeterna rationali et humana carne subsistens. Secundus articulus de pertinentibus ad humanitatem est de natiuitate christi. scilicet crede dei filium ab aeterno natum a patre. ex tempore natum ex Maria virgine. quae ergo existit ante partum in partu et post partum. Et de isto articulo dicitur in utroque simbolo. Nam ex Maria virgine. Contra istum articulum errant per fidi iudei. negantes dei filium ex Maria virgine esse natum. Contra istum articulum etiam erravit ille nephandus Iovinianus qui dicit quod beatissima ergo Maria concepit ergo tamen in partu fuit corrupta. Et contra istum errorem dicitur in utroque simbolo. Et Maria virgine. Tertius articulus pertinens ad humanitatem est de passione domini nostri ihesu christi. scilicet quod credimus dei filium pro salute nostra passum. crucifixum mortuum et sepultum. Et hoc est quod ad naturam humanam. quae natura diuina nihil patiebatur. Et de isto articulo dicitur in utroque simbolo. scilicet apostolorum et Athanasio. Passus sub pontio Pilato. crucifixus mortuus et sepultus. Et contra istum articulum erravit spurcissimus machometus. qui quibus in altero canone suo dicat christum ex Maria virgine natum. tamen negat eum passum vel crucifixum fuisse. sed vnum aliud loco est. Contra etiam istum articulum erravit Origenes dicens christum non solum passum per homines. immo etiam per demonibus in aere quoniam ascendit in celum. Et contra istum errorem dicitur in simbolo Athanasio. Qui propter nos homines et propter nostram salutem etc. Quartus articulus pertinens ad humanitatem est de ascensu ad inferos. scilicet quod credimus quod anima christi quae in morte separata fuit a corpore. unita tamen diuinitati. corpore etiam diuinitati unito in sepulchro remanente descendit ad limbum sanctorum patrum. quod est quaedam pars inferni. et istos patres qui in fide de christo incarnando et in caritate decesserunt inde liberauerunt. peccatoribus in inferno remanentibus damnatorum. Et de isto articulo dicitur in utroque simbolo. descendit ad inferos.

De articulis fidei

Quintus articulus pertinet ad humanitatem est de resurrectione. scilicet quod credimus dei filium resurrexisse a mortuis tertia die. secundum quod scriptura propheta et apostolus predicaverunt. Et de isto articulo dicitur in utroque simbolo. tertia die resurrexit a mortuis. Notandum autem quod Christus non fuit in sepulchro nisi quadraginta horis. scilicet dicitur ibi fuisse tribus diebus. quod secundum Augustinum intelligendum est per synodochen. ut ponatur pars diei per tota die. unde ipse fuit ibi per ultimam partem diei veneris. quia in completorio istius diei fuit positus in sepulchro. et fuit ibi per totam diem sabbati. et per primam partem diei dominice. quia in aurora surrexit. Sextus articulus ad humanitatem pertinet est de ascensu ad celos. scilicet quod credimus quod quadragesima die a resurrectione sua Christus cum magno comitatu angelorum et animarum sanctorum patrum quos ab inferno extraxerat ascendit in celum. Et de isto articulo habetur in utroque simbolo. Ascendit ad celos. sedet ad dexteram dei patris omnipotentis.

Septimus articulus ad humanitatem pertinet est ad adventum Christi ad iudicium credere. scilicet quod Christus in fine mundi in forma humana apparuit cum potestate magis et potestate in valle Josaphat. et ibi iudicabit bonos et malos. Et de isto articulo dicitur in utroque simbolo. In deventurum est iudicare vivos et mortuos. Isti sunt. xiiij. articuli fidei. quorum septem pertinet ad divinitatem. et alij septem ad humanitatem Christi. Et istos articulos debent sacerdotes subditos suos edocere. et maxime illos qui pertinet ad humanitatem. et potissime illos de quibus ecclesia solennizat. scilicet est articulus conceptiois de qua est festum in annunciatione beate marie. et articulus de natiuitate. de qua fit festum in natali. et articulus de passione de qua fit festum in pasce. et articulus de resurrectione de qua fit festum in die pasce. et articulus de ascensione de qua fit festum in die ascensionis domini. Istos enim articulos cum articulo de adventu ad iudicium quibus fidelis postquam venit ad annos discretiois tenet scire explicito. Et de istis articulis ad humanitatem pertinentibus habetur usus. Nascitur ab Iulio patre descendit ad ima. Surgit et ascendit veicit discernere cuncta. Nec est fides catholica quam corde credo et ore confiteor. in qua fide vivere volo et mori. prestas me in omnibus credere sic sancta romana ecclesia credit. Et si quid minus bene dixerim totum revoco et totum habeat per non dicto.

La. II Tertiae partis

De petitōibz orōis dñice.

Capitulum. II

Modum et formā orādi saluator tradēs dixit **Matth.**
vi. et Luc. xj. Cum oratis dicite **Pater noster** qui es in celis et
Circa quod notādū ē quod ista orō excellit omnes orōnes
in tribz. Primo rōne mgrī qui eam cōposuit. qui fuit xps verus
deus et hō verus. in quibus omnes thesauri sapiētie et scie dei sūt absco-
diti. Quanto igitur mgrī qui istam orōem composuit excellit om-
nes alios mgrōs. tāto ista orō excellit omnes alias oratōnes.
Un̄ vocat ista orō dñica orō. quia dñs dominantium eam
composuit et ordiauit. Secūdo excellit omnes alias orōnes
rōne forme. Est em̄ orō breuissima. ita quod nemo potest se excusa-
re et dicere quod rōne prolificatis sue generet tedū vel fastidiū.

Notandum tñ quod sicut dictum est sic breuis in verbis. ē tñ
multum pfunda in sensu et ad impetrādum efficacissima.
Un̄ de ea dicit sapiēs. Breuis orō penetrat celos. Tertio
excellit omnes alias orōnes rōne materie de qua est. In ipsa em̄
p̄tinent omnia necessaria tam in vita ista quā in alia. Unde
notandum quod saluator in ista orōne sic p̄cedit. quod p̄mo docet
nos captare dei beniuolentiā. Secūdo docet nos orādi mo-
dum et formā. Primū facit cū dicit. **Pater noster. et c.** Secūdo facit cū
dicit. **Adueniat regnū tuum. et c.** Circa p̄mū duo facit. Primo
docet nos captare dei beniuolentiā. Secūdo docet nos opta-
re orōis efficaciam. ibi. sanctificet nomē tuū. et c. Dicimus igitur
Pater noster qui es in celis et c. Ubi p̄mo p̄fitemur deum esse omnium
rerum p̄ncipiū. quod p̄ter. Secūdo allegam⁹ nostrū p̄uilegium. quod
dicim⁹ noster. Tertio nominam⁹ nomē eius p̄prium. ibi. qui es.
Quarto assignam⁹ sibi certum domicilium. quod in celis. dici-
mus igitur. **Pater noster** qui es in celis. Ubi sciendum quod p̄m quod dicit
Eberhardus. pater accipit quod quod modis. quod p̄mo dicit p̄ter rōne
cure. alio modo rōne geniture. alio modo rōne etatis. alio modo ra-
tione honoris. alio modo rōne creatōis. Istis quod quod modis dicitur
est p̄ter omnium. Primo rōne cure. Ita dicit **Paul⁹ ap̄l⁹** dicens
Om̄em sollicitudinē vestram ponētes in deum. quod ipse curat
de omnibus. ut ipsemet dicit xps in **Matth.** Nolite solliciti esse

De oratione dominica

dicētes. qđ mādncabī. aut qđ bibe. aut qđ opiemur. scit em̄
p̄r vester celestis quia his om̄ibz indiget. Secdo de⁹ est pa
ter om̄iū rōne geniture. Un̄ de eo dicit apl⁹. Volūtariē
genuit nos verbo veritat⁹. vt sim⁹ initium aliquod creature
eius. Un̄ quilibet potest dicere illud ps. Dñs dixit ad me fi
lius meus es tu ego hodie genui te. Et de quolibet dicit d⁹
illud quod d̄r in .ij. lib. Regum. Ego ero illi in p̄rē et ipse
erit mihi in filium. Tertio de⁹ est pater ratōne antiquitatis
Un̄ de eo dicit Daniel. Antiquus diez sedit et libri videlz
p̄scientiāz aperti sūt coram eo. Un̄ omnes possum⁹ dicere
quod dicit apl⁹. Unum p̄rē habem⁹ deum. Quarto d⁹
est p̄r om̄iū rōne honoris. quia deū habem⁹ honorare spe
ciali honore ⁊ fuerētia. que a doctoribz d̄r latrīa. qui honoz
nulli creature debet exhiberi nec decet. Un̄ quilibet debet
dicere illud quod d̄r in Mattheo. Cōfiteor tibi dñe pater
celi et terre. ita qđ p̄fiteri ibi idem est quod laudare siue ho
norare. Quinto de⁹ est pater om̄iū rōne creationis. Un̄
Moyses. Nūquid nō ipse est deus qui possedit te. fecit te. ⁊
creavit te. Un̄ et h̄ qđ dicim⁹ pater. habem⁹ fiduciam ad ob
tinēdum illud quod in illa orōe petimus. Un̄ possum⁹ ar
guere sic. pater dat filio illud quod petit ab eo dū modo il
lud quod petit sit iustum ⁊ filio necessarium. sed de⁹ est pa
ter om̄iū ⁊ illud qđ petimus in ista orōe est iustissimum et
valde nobis necessariū. quare fiduciam habem⁹ qđ de⁹ totū
dabit nobis. Et fundat ista rō sup verbum saluatoris i Lu
ca vbi dicit sic. Si vos cū sitis mali nostis dare bona filiis
vestris. q̄to mag⁹ p̄r vester dabit sp̄m bonum petētibz se.
q̄si dicat. qđ imo dabit. Secdo in ista orōe allegam⁹ nostz
p̄uilegiū. cū dicim⁹ n̄r. Un̄ notādū qđ q̄uis vt dictū est de⁹
sit p̄r om̄iū illis q̄nqz modis. t̄m nos qđ sum⁹ regenerati in
x̄po possum⁹ dicere sp̄aliter pater n̄r. Un̄ ipse est pater n̄r
qz nos sum⁹ ab eo liberati misericordi⁹. adoptati sp̄aliter.
educati nobilit̄. informati salubz. Dico qđ de⁹ ē sp̄aliter p̄r
n̄r. qz nos christiani sum⁹ ab eo redempti siue liberati mise
ricordi⁹. vñ. possum⁹ de eo dicere illud qđ d̄r in Apocalipsi

Ca. I. Tertię partis

Redemisti nos dō i s̄guie tuo. De q̄ redēptōe dic̄. b. Petr̄.
Nō ex corruptibilib̄ auro v̄l argēto redēpti est̄ devana v̄ia
p̄uerfatōe. s̄ p̄cioso s̄guie inmaclati a gni dñi n̄ri ihu xp̄i.
Sec̄do dico q̄ dē est sp̄aliter p̄z n̄r. q̄z nos xp̄iani sum̄ ab eo
adoptati sp̄ali. Et de h̄ dic̄ apl̄s. Dil̄it dē sp̄m̄ filij sui in
corda n̄ra in q̄ clamam̄ abba p̄z. vt adoptōz filioz dei reci
perem̄. Tertio dico q̄ dē est sp̄aliter p̄z n̄r. q̄z nos xp̄iani
sum̄ ab eo educati nobil̄. In sac̄o em̄ eucharistie pascit
nos dē corpe z s̄guie xp̄i. Ita dic̄ ip̄emet xp̄s in Jobāne
dicēs. Caro mea h̄c est cibo. z s̄guis mē h̄c est pot̄. De isto
cibo dic̄ ps̄. Panē angeloz mādu. h̄o. De q̄ pane dic̄ xp̄us.
Qui māducauerit ex h̄ pane viuet in eternū. Cū eccl̄a tan
tū b̄n̄ficiū recoḡscens in vocē gr̄azactiōis pr̄ipēs dic̄. O q̄
suavis ē dñe sp̄s tū in nob̄. vt em̄ dulcedinez tuā iē filios
demonstrares pane de celo p̄s̄ito. esuriētes humiles reple
bonis. fastidiosos diuites dimittens inanes. Quarto dico
q̄ dē est sp̄aliter p̄z n̄r. q̄z nos xp̄iani sum̄ ab eo informati
salubr̄. z h̄ p̄ doctrinā euangelicā. q̄ sola ē doctrina salutife
ra z salubris. Et istā doctrinā petebat dauid cum dicebat.
Bonitatē z disciplinā et sciaz doce me. De ista doctrina dic̄
sapiēs. Audi fili mi disciplinā p̄zis tui. Et h̄ q̄ dicim̄. p̄z
n̄r. habem̄ fiducia q̄ illō qd̄ a deo petim̄ mediāte orōe da
bit nob̄. vt arguam̄ sic. p̄ncipale trahit ad se min̄ p̄ncipale
et accessorijū. extra de p̄se. ec. vel alta. c. si eccl̄iam. li. vj. s̄ dē
dedit seip̄um nob̄. z idō vocam̄ eū n̄m. z respectu xp̄i om̄ia
sunt accessorija. Ergo certi sum̄ q̄ ista dabūt nobis a dō Et
fundat̄ ista rō sup̄ h̄bo apl̄i dicent̄ in epl̄a ad Ro. viij. Si
dē p̄ nob̄ q̄s s̄ nos. q̄ etiā pp̄rio filio suo nō pepcit. s̄ p̄ nob̄
om̄ib̄ tradidit eū. Quō non etiā cū illo om̄ia nobis dona
uit. q̄ si dicat imo. Tertio in orōne ista nominam̄ nomē dei
pp̄riū cū dicim̄. q̄ es. Circa qd̄ sciendū est q̄ q̄nis fm̄ do
ctores in vita ista nesciam̄ nomen pp̄riū dei. t̄m̄ int̄ alia noīa
q̄ dicunt̄ de deo istō nomē q̄ es est maḡ pp̄riū. qd̄ p̄z ex h̄. q̄z
Moysi interroganti qd̄ responderet filijs isrl̄ si int̄rogarent
qd̄ esset nomen pp̄riū dei. dixit dē. sic dices filijs isrl̄. qui est

De oratione dominica

missit me ad vos. Dicim⁹ ḡ deo. q̄ es. qz d⁹ est firma entitas
nunq̄ deficiēs s; om̄es pficiēs. summa bonitas om̄ib; suffi
ciēs. pura veritas om̄es erudiēs. vera caritas oēs reficiēs
Primo dicim⁹ deo q̄ es. qz ip̄e est firma entitas nūq̄ defici
ens. Un̄ ip̄e dicit de se in Exodo. Ego sum q̄ sum. Et psal.
A seculo vsq; in seculum tu es. Sc̄do dicimus deo q̄ es. qz
deus est summa bonitas om̄ib; sufficiēs. Un̄ iuueni vocan
ti se bonum dicit x̄ps. Nemo bon⁹ nisi solus d⁹. Et de deo
dicit ps̄. Bonus es tu. ⁊ in bonitate tua doce me iustificatō
nes tuas. Et ap̄lus. Sufficiētia n̄ra ex deo est. Tertio dici
mus deo q̄ es. qz d⁹ est pura veritas om̄es erudiēs. Unde
dicit x̄ps in Job. Ego sum via veritas ⁊ vita. Et in Mat̄h.
Magister scimus qz verax es et viam dei in veritate doces
Quarto dicim⁹ deo q̄ es. qz deus est vera caritas om̄es refi
ciēs. Un̄ in p̄ma canonica Jobānis. De⁹ caritas est. et qui
manet in charitate in deo manet ⁊ d⁹ in eo. Et ip̄emet dicit
in Mat̄theo. Venite ad me om̄es q̄ laboratis ⁊ onerati est; ⁊
ego reficiā vos. Dicendo ḡ. q̄ es. fiducia; habem⁹ q̄ deus
q̄ est firma entitas nulli d̄ficiet sed om̄es pficiet. qz est sum
ma bonitas om̄ib; sufficiet. quia est pura veritas om̄es eru
diēt. qz est vera caritas om̄es reficiet. Quinto dico q̄ in
ista orōe captando d̄i beniuolentiā assignā⁹ certuz sibi do
miciliū. cum dicim⁹ in celis. Circa qd̄ notandū q̄ celū quo
ad nūc est quadruplex. qz est celum sup̄naturale. materiale.
sp̄iale ⁊ intellectuale. Celum sup̄naturale est ip̄a trinitas.
et de isto celo d̄r in Gen̄. Suspice. i. respice celum. i. ip̄az tri
nitatem. ⁊ numera stellas. i. et p̄fectiones ⁊ p̄prietates si po
tes. Celum materiale q̄ ad nūc est celum empyreū. de quo
d̄r Gen̄. i. In p̄ncipio creauit d⁹ celū et terrā. qd̄ s̄m Stra
bum intelligit de celo empyreo. Celum sp̄iale est deuota
tia. de q̄ ps̄. Dñs in celo sedes ei⁹. Celum intellectuale ē na
tura angelica. de q̄ ibidem. Verbo dñi celi firmati sūt. i. an
geli p̄firmati sunt in bono. Et in quolib; istoz celoz ē d̄s.
qz in p̄mo celo. i. in trinitate est indiuisus p̄ essentiā. In secū
do celo. i. in empyreo est clare visus p̄ gl̄iam. In tertio celo

La. II. Tertiae partis

id est. in aia deuota ē inhabitās p grāz. In q̄rto celo. i. i natura āgelica ē ip̄m eleuās p excellētiā. Dico p̄mo q̄ de⁹ est i p̄mo celo. i. in trinitate indiuisus p essentiā. ⁊ de h̄ d̄r i p̄ma canonica Job. Tres sūt q̄ testimoniū dāt i celo. p̄z. v̄bū. et spūssctūs. hi tres vnū sūt v̄icz p essentiā. Sc̄do dico q̄ deus est in sc̄do celo. i. i empyreo clare visus p glāz. Et de h̄ d̄r in Apoca. Apertū ē ostium i celo ⁊ archa testamēti visa ē. Archa testamēti est de⁹. q̄ vt dic̄ apl̄us Heb. ix. noui testamenti mediator est. Tertio dico q̄ de⁹ est in tertio celo. i. in aia deuota. ibi inhabitās p grām. Un̄ ps. cxxij. Ad te leuauī oculos meos q̄ habitas in celis. i. i aiab̄ deuot̄s. Quarto dico q̄ de⁹ est in q̄rto celo. i. i angelica nafa ip̄az eleuās p excellētiā. Un̄ ps. viij. Eleuata est magnificētia tua sup celos. i. sup nouē ordies āgeloz. Dicēdo ḡ in celis habem⁹ fiduciaz q̄ q̄ de⁹ ē i p̄mo celo i ip̄m trāsfornabimur. q̄ i sc̄do p ip̄m inhabitabimur. q̄ in tertio p ip̄m viuificabimur. q̄ in q̄rto p ip̄m eleuabimur. Et sic terminat p̄ma ps̄ d̄nice orōis in q̄ captam⁹ dei beniuolētiā. Seqū sc̄da ps̄ d̄nice orōis i qua optam⁹ siue petim⁹ orōis efficacīā dicēdo. Sc̄rificet̄ nomē tuū. Et est p̄ma petitiō in orōie s̄z est v̄luma i re seu in intentione. Circa q̄d sciēdum est q̄ ad h̄ q̄ ōzō n̄ra habeat efficacīā. i. q̄ exaudiat̄ a d̄o req̄runt̄ q̄tuor. s̄. q̄ fiat cū firmitate fidei. cū bonitate rei. cū deuotōe animi. ⁊ q̄ fiat in noie xp̄i. Dico p̄mo q̄ ad h̄ q̄ ōzō habeat efficacīā optz q̄ fiat cum firmitate fidei Sic em̄ inst̄m est inefficax nisi sit debito signo signatū. ita ōzō n̄ra est inefficax nisi sit s̄ ḡculo fidei signata. Et id̄o dicebat xp̄s. Quicqd̄ orātes petitis credite. i. signaculo fidei signate. ⁊ accipietz ⁊ fiet v̄ob̄. Un̄ d̄r Job. ix. c. Scimus q̄ pctōres de⁹ nō audit. Ut at̄ dicit apl̄s Ro. xiiij. Dē q̄d nō est ex fide pctm̄ est. ⁊ id̄o vt dic̄ xp̄s Job. iij. Veri adoratores adorabūt p̄rēm in spū ⁊ veritate. s̄. fidei. Sc̄do dico q̄ ad h̄ vt ōzō habeat efficacīā optz q̄ fiat cū bonitate rei. id est. q̄ in orōe nō petant̄ inania s̄z v̄tilia. sicut em̄ libell⁹ inceptus ē null⁹. ita ōzō incepta est nulla. In cui⁹ signū dic̄ apl̄s Jaco. iij. Petitis ⁊ nō accipietz eo q̄ male petatis. Tertio dico

De oratione dominica

q̄ ad h̄ q̄ oꝛo habeat efficaciam̄ oportet q̄ fiat cū deuotōe ani
mi. Sicut em̄ ad h̄ vt sum̄ ascēdat de thuribulo oportet q̄
sit ibi ignis. ita ad h̄ q̄ oꝛo ascēdat ad deū optz q̄ sit igne de
uotōis accēsa. In cui⁹ signū legit Apoꝛ. viij. Stetit angel⁹
dñi ante altare habēs thuribulū aureū in manu sua. ⁊ data
sunt ei incēsa ml̄ra. q̄ sūt oꝛōes sc̄toꝝ. ⁊ ascēdit sum̄ incēsoꝝ
de oꝛōib⁹ sc̄toꝝ de manu angeli. Jō petebat dauid in Psal.
Dirigat domine oꝛo mea sic incensū in ⁊spectu tuo. Quar
to dico q̄ ad h̄ q̄ oꝛo habeat efficaciam̄ oportet q̄ fiat in noie
xpi. Sicut em̄ illud qd̄ pcurator agit nō valet nisi agat no
mine pcuratorio. ita cum sum̄ oꝛādo pcuratores xpi. si vo
lum⁹ exaudiri oportet q̄ petam⁹ in noie xpi. Un̄ dicit xp̄us.
Quodcūq; petierit⁹ p̄c̄m in noie meo dabit vobis Jo. xv.
Ista q̄tuor optam⁹ esse in oꝛōe n̄ra cum dicim⁹. sanctificetur
nomē tuū. Tria p̄ma tangunt in h̄ q̄ dicim⁹ sanctificetur. p̄m
q̄ sc̄iñ p̄mo idē est qd̄ firmū. in q̄ firmitas fidei. Sc̄do idē
est qd̄ sine terra. in q̄ vtilitas rei. Tertio idē est qd̄ sanguie
tinctū in q̄ animi deuotio designat. Quartū tangit in h̄ qd̄
dicim⁹ nomē tuum. De q̄ noie d̄r Marci vlti. In noie meo
demonia eijciēt. liguis loq̄nt̄ nouis. serpētes tollēt. ⁊ si mor
tifer⁹ qd̄ biberint nō eos nocebit. sup egros man⁹ imponent
et bñ habebūt. Et sic terminat sc̄da pars oꝛōis dñice. in q̄
optam⁹ siue petim⁹ oꝛōis efficaciam̄. Seq̄t tertia pars p̄nci
palis in q̄ docemur orandi modum ⁊ formā cū d̄r. Adueni
at regnum tuum. Circa qd̄ sciendum q̄ ab isto loco vsq; in
finem p̄tinent sex petitiōes. in q̄b⁹ petim⁹ omne quod est no
bis necessariū tam in vita ista q̄ in alia. Cū em̄ tota perfec
tio hois p̄sistat in duob⁹. s. in declinatōe mali et p̄secutione
boni. iuxta illud ps̄. Declina a maloz fac bonum. idō ī ista
oratione petimus a deo vt nobis conferat omne bonum et
omne malum auferat. Quantū ad collatōez boni ponūtur
tres petitiones. Cum enim sit triplex bonum. scz bonū glo
rie. bonum gr̄e. et bonum nature. istud triplex bonum peti
mus nobis dari. Nam bonū glorie petimus nobis dari cū
dicim⁹. Adueniat regnū tuū. id est. regnū padisi. ⁊ est sc̄sus.

La. III. Tertię partię

Opz qđ ea in cel petim? qđ regnū tuū adueniat nob. i. ad nos veniat. Sz qđ pot' dicim' adueniat regnū tuū. qđ dicam' adueniam' i regnū tuū. Dico ad denotādū qđ gl'a paradisi nō habet ex p'p'is meritis. sz ex mera gr'a dei. iuxta s' b'ū apl'i dicē tis. Nō ex op'ib' iusticie qđ fecim' nos. sz fm suā misc'diaz sal uos nos fecit. Jō dicim' adueniat. i. gr'a tua ad nos veniat. nō at' dicim' adueniam'. qđ vt dictū est ex meritis n'ris n̄ possum' in illō venire. Nemo em̄ p'uenire ad me nisi p'z qđ misit me traxerit eū. vt d'z Joh. vj. De isto reg' d'ic Aug. loquēs in p'sona x'pi. Uenale habeo regnū celoz. qđ emis. paupertate regnū. vilitate gl'a. labore reqdes. tristitia gaudiū. morte vita Bonū gr'e petim' cū dicim' Fiat volūtas tua sic in celo et i terra. Ad cui' euidentā sciēdū qđ hō vocat' in sacra sc'p'a ēra. Un' ps. Anima mea sic ēra sine aq̄ tibi. Un' hōi iusto d'z ibi dem. B'ndixisti d'ne terrā tuā. Angeli at' z sc'i in parad'io existentes vocat' celū. Un' ps. Celi enarrat' gl'az dei. Est g' sensus. Opz n' qđ es in celis. fiat volūtas tua in terra. Hē i nob' hoib' terrenis. sic sit in cel'. i. sic sit in angel' et in b'is. Uel p' terrā intelligit' eccl'ia militās. p' celū eccl'ia triumphās. vt sic sensus. sic in eccl'ia triūphante sit volūtas tua. ita petim' qđ fiat in eccl'ia militāte. Que at' sit ista volūtas docet nos apo stol' d'icēs. Dec ē volūtas dei sacrificatio v'ra. Et d'z. fiat volūtas tua. nō aut' volūtas n'ra. qđ vt d'ic x'ps. Nō ois qđ d'ic mibi d'ne d'ne intrabit i regnū celoz. sz qđ facit volūtatē p'ris mei qđ in celis est. Bonū nate petim' cū dicim'. Panē nostrū q̄tidianū da nob' hodie. Et est sciēdū qđ panis d'z a pan grece qđ ē totū latine. In h' g' qđ petim' panē petim' oia que sūt nobis necessaria ad sustentatōem h' misere z trāsitorie vite. Nec ē illud qđ istud qđ dictū ē sup' in pte secūda tractatu q' r' so in ca. de orōe. vbi dicebat' qđ i orōe nō sunt petēda r'palia. qđ est intelligendū qđ nō sūt petēda directe z p' se. sz in q̄tuz sūt necessaria ad habēdū celestia z et'na sic bñ pnt peti. Un' Bre. in collecta. Sic trāseam' p' bona r'palia vt nō amittamus et'na. Uel est intelligendū qđ non sunt petēda ad sup' fluitatē sed ad sustentatōem. z sic petim' ea bic. vnde dicim'.

De oratione dominica

hodie. qz n̄ petim⁹ nisi in q̄ntū ē necessarium p̄ h̄ die. Et ita
petebat Salomon dum dicebat. Diuitias ⁊ paupertates
ne dederis mihi. s; t̄m̄ victui meo tribue necessaria. ⁊ Pau-
lus. Habētes alimēta ⁊ q̄b; tegamur his p̄tenti sim⁹. Ho-
randū etiam q̄ triplex est panis quē petim⁹ in ista orōe. Pri-
mus est panis sp̄ialis austere p̄nie. Iste est panis ordeace⁹
rōne asperitat⁹. Et de isto pane d̄r Joh. vj. Est puer vn⁹ hic
babēs q̄nq; panes ordeaccos. Isti q̄nq; panes sunt quib; q̄
partes p̄fecte p̄nie. s. p̄tricio. p̄fessio. oratio. elemosina. ⁊ iei-
nium. de q̄b; dictum est in secūda pte. Scōs panis ē sacra-
mental⁹. s; eucharistie. De q̄ pane d̄r Joh. vj. Ego sum pa-
nis viū q̄ de celo descēdi. si q̄s māducauerit ex h̄ pane uiuet
in eternum. In fortitudine ist⁹ panis ambulāt fideles vsq; ad
montem paradisi. Tertius panis est materialis ⁊ tp̄alis
substantie. De isto pane d̄r Beñ. iij. In sudore vult⁹ tui vesce-
ris pane tuo. Et istos tres panes petim⁹ in orōe ista. iuxta p̄-
b̄m saluatoris in Luca dicētis Amice accōmda mihi tres
panes. Iste ḡ tres petitiōes respiciūt collatiōem boni. Sūt
alię tres q̄ respiciūt ablatiōem mali. Circa qd̄ notādum ē
q̄ duplex est malum. s. malum culpe ⁊ malum pene. Malū
culpe est duplex. s. p̄teritum et futurū. fm̄ h̄ ḡ sūt tres petitiō-
nes ablatiōis mali. In p̄ma petim⁹ malum culpe p̄teritum
nobis dimitti cū dicim⁹. Dimitte nobis debita nostra sicut
⁊ nos dimittim⁹ debitorib; n̄ris. Ista debita sūt pctā iuxta
parabolam christi. quam p̄posuit Symoni leproso dicens
Duo debitores erāt cuidam feneratori. ⁊ c. q̄ parabola fm̄
glo. intelligit de debito pcti. Debita ista petimus nobis di-
mitti a deo sic dimittim⁹ debitorib; n̄ris. i. illis q̄ nos pec-
cauerūt. Et istud intelligit de debito iniuriarū quas debe-
mus remittere. alioq̄n si nos nō dimittam⁹ de⁹ nō dimittet
nobis. dicēte x̄po. Pater v̄ celestis non dimittet vobis nisi
vos dimiseritis vnusq; de cordib; v̄ris. Qua cū mensura
mensi fueritis eadem remetietur vobis. Si ḡ vis q̄ de⁹ tibi
dimittat peccata tua. ⁊ tu dimitte illis q̄ te peccauerūt. alio-
quin dices tibi. Ex ore tuo te iudico serue neq; dices ei. di-

La. II. Tertiae partis

mitte mihi sicut ego dimitto. s; tu nō dimittis. g̃ dicit q̃tibi
nō dimittere debet. S; nūq̃d ille q̃ in fraterno odio dicit
istā orōem peccat. Dico q̃nō. qz nō dicit eam in p̃sona p̃pria
sed in p̃sona ecclie. qd̃ patet. quia dicit. nobis z nō dicit mi-
hi. et cū vniuersalis ecclia regatur a sp̃s̃sancto z errare non
possit. ideo nūq̃ q̃s errat dicendo istā orōem. In sc̃da peti-
tione petim⁹ nos a malo culpe futuro p̃caueri. cum dicim⁹
Et ne nos inducas in temptatōem. Notandum q̃ tempta-
tio aliq̃n sumit in bonum. sicut in Beñ. qñ dicit. Tēpta-
uit deus Abraam. z in libro sapientie cū d̃r. De⁹ temptauit
illos z inuenit eos dignos se. Et d̃r. de⁹ tēptare duob; mo-
dis. Uno mō p̃missiue. z ita sumit qñ d̃r. de⁹ tēptauit illos.
id est. temptari p̃missit. Et sic tēptauit Job. Alio mō d̃r. tēp-
tare vt ostēdat alijs exemplū p̃turis. sic tēptauit Abraam vt
oñderet p̃turē obediētie ei⁹. z de tali temptatōe nō loq̃mur
hic. Aliq̃n etiā temptatio sumit in malū. z sic est duplex. Hā
q̃dā est ab hoste. i. a demone. z q̃dā a carne. i. inq̃stū caro cō-
surgit aduersus sp̃m. Tēptatio q̃ est ab hoste nō ē pctm̃ nisi
p̃sentia ei. imo si resistat sibi ē multū meritoria. Et isto mō
x̃ps fuit tēptat⁹. de q̃ dicit Mathe⁹. Duct⁹ est ihs in desertū
a sp̃u vt tēptaret a dyabolo zc. Tēptatio q̃ ē a carne sp̃ con-
surgit ex pctō. inq̃stum. i. ip̃a rebellio carnis aduersus sp̃m
puenit in nob ex peccato p̃moz parētū. et ē materialit̃ ip̃m
pctm̃ originale. mō ista rebellio q̃stū ad sui p̃ncipiū non est
in p̃tate nostra inq̃stum dicim⁹ q̃ p̃mi motus nō sūt i p̃tate
nostra. s; resistere isti tēptatōi siue p̃sentire p̃mis motib; bñ
est. in p̃tate ñra. z idō p̃sentire temptatōi siue sit ab hoste siue
a carne semp est pctm̃. ita q̃ si sit p̃sensus euz deliberationē
est pctm̃ mortale. s; si sit p̃sensus subit⁹ z q̃si surreptici⁹ est so-
lū pctm̃ veniale. Nō in ista petitiōe nō petim⁹ vt in tempta-
tionē nō inducamur. s; vt in temptatōe nō p̃sentiam⁹. Et idō
in ista petitiōe nihil aliud petim⁹ q̃ q̃ de⁹ det nobis virtutes
resistendi temptatōi. qd̃ apl's p̃mittit eum facturū dicens.
Fidelis deus q̃ nō patit vos temptari supra id qd̃ potestis
s; faciet cū temptatōe p̃uentū vt possit sustinere. In vlti

De decem p̄ceptis

ma petitiōe petim⁹ nos a malo pene liberari. cū dicim⁹. **S**
libera nos a malo. qđ intelligim⁹ a malo pene etne. qđ ē sim-
pliciter malū. Nā malū pene tpalis p̄t esse 7 ē aliqñ bonum.
sic ut bonū fuit martirib⁹ sustinere mltas penas 7 mltas tor-
mēta. Un̄ a tali malo nos nō petim⁹ liberari. sed a malo pene
etne. fm̄ qđ petit ecclia dicens i canone misse. Libera nos
q̄sum⁹ dñe ab oib⁹ mal. 7c. In fine oim̄ petitionū subiun-
git Amē. i. ita fiat. q̄si p̄firmatio oim̄ petitionū. Sicut ḡ in
orōe dñica sūt septē petitiōes. in q̄z p̄ma petim⁹ orōis effica-
ciam cū dicim⁹. sanctificet nomē tuū. q̄si dicam⁹. nomē tuū
est sc̄tū 7 firmū. ita illud qđ petim⁹ in ista orōne optam⁹ esse
firmū cum in fine dicim⁹ Amen. i. sic fiat et firmum sit sicut
petimus. Et ideo licet ista petitiō sit p̄ma in intentiōe. est ta-
men vltima in executione. In alijs sex petitiōib⁹ petimus
nobis omne bonum cōferri 7 a nobis omne malum auferri.
donec nobis hec om̄ia cōcedātur. Et hec quantum ad nūc
sufficiant.

De decem p̄ceptis p̄ ordinem.

Capitulum tertium

Interroganti inueni quid faciendo vitam eternā ha-
beret. respōdit x̄ps Mat̄. xix. Si vis vitam ingre-
di serua mādata. quasi diceret. Ingressus in vitam eternā
est obseruatio mandatorū. Que quidem mandata sunt p̄-
cepta decalogi. Et d̄r decalogus a deca quod est decem. et
logos quod est sermo. quasi decem mandatorū. fm̄o. Sūt
ḡ p̄cepta legis decem. quoz quedam ordināt hominem ad
deū. q̄dam ad primū. P̄cepta q̄ ordināt hominem ad deum
sūt tria. fm̄ q̄ homo est obligat⁹ ipi deo a tria. Sic ei. vasal-
lus d̄z dño suo tria. s. fidelitatē vt nō recoḡscat aliquē alium
dñm. reuerentiā vt nō faciat ei opprobriū. famulatū vt imper-
dat ei debitum obsequiū. sic q̄libz dictamine iuris natural̄
est obligat⁹ dō ad ista tria. Et iō q̄stū ad p̄mū est istō p̄ceptū.
Nō habebis deos alienos corā me. Exo. xx. Quātū ad se-
cūdum est istō. Nō assumes nomē dñi dei tui in vanū. Quā-
tum ad tertiū est istō. Memēto vt diem sabbati sanctifices.

Ca. III. Tertiae partis

Precepta q̄ ordinat̄ hoīez ad prim̄ sūt septē. Ordināt̄ eī hō
ad prim̄ duobz modis. s. vt bonū sibi faciat. z ne sibi noceat
Quātū ad primū est vnū p̄ceptū. s. Honora prēm tuū z m̄res
tuā. Quātū ad sc̄dm sūt sex p̄cepta. P̄or em̄ hō nocere. p̄rio
tribz modis. Vno mō facto. alio mō p̄bo. alio mō volūtate
Facto p̄t nocere sibi tribz modis. s. vel in p̄sona p̄pria. v̄l in
p̄sona sibi cōiūcta. vel in rebz p̄p̄is. Quantū ad primū ē istud
p̄ceptū. nō occides. q̄rtum ad sc̄dm est istud. nō mechaberis.
q̄rtum ad tertium est istud. nō furtū facies. Quantū ad istud
ne homo noceat. primo v̄bo est istud. Nō falsum testimoniū
dices. Quantū ad h̄ ne homo noceat. primo voluntate sunt
alia duo. qz ne noceat sibi voluntate libidinis ē istud. Nō cō-
cupisces vxorē primi tui. Ne autē noceat sibi voluntate cupi-
ditatis est istud. Nō cupisces seruum. nō ancillā. nō bouē.
nō asinū. zc. Ista s̄ sūt decem p̄cepta legis. de q̄z q̄libet aliq̄
p̄ ordinē sūt dicēda

Primum p̄ceptum.

Primū p̄ceptū ē. Nō habebis deos alienos corā me
Exo. xx. Ita q̄ in isto p̄cepto. phibet̄ oīs ydolatria et
oīs h̄sis. z oēs sp̄s sortilegij siue diuinationis q̄cūqz
modo fiat. siue fiat i igne siue i aere. siue in aqua siue i terra.
siue in corpibz mortuoz. siue i aspectu garrir̄ l̄ volat̄ auū.
siue i caracteribz. siue i vana inspectōe psalterij l̄ euāgelioz
vel aliaz sc̄pturaz. Et regularit̄ omis diuinatio q̄cūqz mō
p̄dictoz. vel quocūqz aliter fiat. phibita ē in isto p̄cepto. et ē
maledicta a deoz a sc̄ta eccl̄ia tanq̄z ydolatria z infidelitas
reprobata. Cū em̄ futura q̄ soli dei sunt coḡscere aliq̄ p̄ ta-
les sup̄stitōes vel inuenire laborēt̄ deitatis iura creaturis at-
tribuūt. Ita in q̄t̄ Isaias dicēs. Priora z nouissima annū-
ciatē mibi. z dicā q̄ dñ̄ estis vos. Aug. Nō obfuct̄ dies qui
dicūt̄ egyptiaci. aut kalēdas ianuary. in q̄bz cātilene z q̄daz
cōmissiones z ad inuicēz dona donant̄. q̄si in p̄ncipio noui
anni boni fati p̄sagiū existāt. aut aliq̄s menses v̄l t̄pa dies v̄l
annos. lune aut mens̄ aut solis cursū. qz q̄ has z quascūqz
diuinationes aut anguria facit aut obseruat. aut attēdit aut

De decem preceptis

Presentit obfuatibus aut talibus credit. aut ad domum eorum vadit. aut in suam domum introducit. aut interrogat. sciat se fide christianam et baptismum purificasse. et paganum et apostatam et inimicum dei se esse. et iram dei grauius in eternum incurrisse. nisi in ecclesia emendat penitentia deo reconcilietur. Nota tamen quod agricolis qui obfuant terra ad seminandum. vel arbores succidendas vel ad silia que certam naturaliter habent rationem. Et phisici qui ad medicinas dadas vel ministras faciendas et ad silia obseruant dies certos et tamen non potest nantibus. Cum ei omnia ista inferiora subsint estum ad naturam corporis influentis corporum supercelestium. non est prohibitum. imo est debitum et necessarium respicere habitudines talium. et attendere influentiam stellarum et planetarum. Sed cum anima rationalis in nullo subsit influentis corporum superiorum. dicente Salomone ac etiam Ptolomeo Anima sapiens dominabitur astris. ideo respicere talia in his que a libero arbitrio procedunt est superstitiosum et vanum. Unde ex clamore cornicis pronosticare pluiam futuram non est superstitiosum. cum talia animalia ex dispositione aeris et mutatione temporis possunt in corporibus suis sentire tale immutationem etc. Nota tamen etiam quod aliqui aliquid aliud colligat aliquam herbam dicendo symbolum fidei vel orationem dominicam. vel ponat eam super aliquem in firmum ista intentione. vel in istis deus creator omnium et deus honorum. non reprobatur. dummodo aliqua alia obseruancia superstitiosa non obseruetur vel immisceatur. xxvi. q. v. non liceat. et q. vii. non obseruetur. Et istud habendum est per reglam generali in materia ista quod omnis inquisitio que fit per invocationem demonum tacitam vel expressam quocumque fiat. sine per characteres siue per figuras siue quocumque alio modo est in isto precepto prohibita Sed quod erit de istis iuramentis in quibus ponuntur et recitantur nomina dei et angelorum in quibus ponuntur multa bona verba. Dico quod in talibus est cauendum ne sub specie boni lateat malum. Unde diligenter est aduertendum ne inter illa nomina immisceatur aliquid nomina ignota que magis sunt nomina demonum quam nomina angelorum. Cum enim secundum quod dicitur Beda. Nulla sit falsa doctrina que non aliquid verum falsis immisceatur. impossibile est quod in istis superstitiosis non admisceatur aliquid verum cum falsis. et aliquid bonum cum malis Et quod modicum fermentum totam massam corrumpit. quicquidque sint ibi multa bona si sint ibi aliquid mala totum est corruptum et suspectum.

La. III. Tercie partis

q̄ etiā sepe angel⁹ mal⁹ trāffigurat se i angelū luc⁹. Nō ē igit̄ facile credēdū ill' fantastico q̄ dicit̄ se videre angelos l' aliq̄s sc̄ōs. Un̄ dicit̄ ap̄ls. Probate sp̄s si ex deo sūt.

Secundū p̄ceptum

¶ Secundū p̄ceptū est. Nō assumes nomē dñi dei tui in vanū. ita q̄ i isto p̄cepto p̄hibet̄ p̄mo z p̄ncipalit̄ oēs sp̄s piuriū q̄ sūt multe. Ad cui⁹ evidentiā sciendū est q̄ ad h̄ vt iuramētū sit licitū oportet q̄ sint ibi tria. s. p̄itas. iudiciuz z iusticia. Ita dicit̄ dñs p̄ Dzecephaz. Jurabūt i p̄itate z iusticia z iudicio. xxij. q. j. z iurabūt. Si aliq̄d istoz defuerit ē piuriū. xxij. q. iij. animaduertendū. Veritas ei sp̄ dz eē in cōsciētia iurāt̄ vt firmiter sciat ita eē sic iurat. aliter si solū credit̄ z non sciat p̄ certo ita esse nō debet de certa sciētia sed ex credulitate iurare. Iudiciū dz h̄ discreta deliberatio. scz vt nō iuret. etiā vez nisi p̄ necessitatē. i. cum dicit̄ sicuti aliq̄d vez qd̄ ei expedit vel utile est credere. z non vult credere simplici assertioni. tūc pot̄ illd̄ affirmare iuramēto. Iusticia vt illud qd̄ iurat̄ sit licitū et honestū. extra de iureiur. z si xp̄s. Nūcūq̄ q̄ iuret sine iuramētū sit assertoriū sine p̄missoriū qd̄cūq̄ istoz deficiat. sine iuret falsū siue vez cū iurās credit iurare falsū. siue q̄ iuret absq̄ aliq̄ nccitate. siue q̄ iuret aliq̄d illicitū. sp̄ ē piuriū. z ē directe p̄ istd̄ p̄ceptū Sz qd̄ fiet de ist' iuramēt' q̄tidianis q̄ fiūt ex q̄dā mala p̄suetudine. nūq̄d ē ibi piuriū cū deficiat ibi iudiciū. Dico q̄ sic. sz si fiant de re licita z sine intētionē decipiēdi vel fallēdi. istud nō est piuriū sz pctm̄ veniale. sz si fiant de re illicita v' cū intētionē fallēdi vel decipiēdi est pctm̄ mortale. Un̄ nota cuz iuramētū nō fuerit institutū vt sit vinculū iniquitat'. iuramētū qd̄ fit de re illicita vel p̄ caritatē. z qd̄ nō p̄ seruari sine iuramentu salutis etne. sic si iurem me aliquē interfectorū vel non datur elemosinā. vel aliq̄d p̄sile piuriū est. z nō est aliq̄ten⁹ obseruādū. Un̄ Hiero. In malis p̄missis rescinde fides. in turpi voto muta decretū. xxij. q. iij. In mal'. Notādū etiā q̄ secundario p̄hibet̄ h̄ iuramētū qd̄ fit p̄ falsos dcos. qd̄ nō dz fieri a christianis. Tū credo q̄ xp̄ian⁹ vbi est; expediens

De decem preceptis

poss; recipere iuramentū a pagano p̄ deos suos Nota etiam
q̄ nō est iurandū p̄ creaturas nisi p̄ aliq̄s. vtz p̄ euangeliuz
p̄ altare. p̄ crucē. p̄ reliq̄as sc̄tōz. In manu etiā ep̄i p̄ iura-
ri. xxi. q. j. Si aliq̄. et. q. v. Qui piurat. Cū nota q̄ q̄ iurat p̄
creaturā nō cessam d̄z acerrime castigari, vt dicit Raymū
dus in summa sua.

Tertium p̄ceptum

Tertiu p̄ceptū est **Demēto vt die sabbati sc̄tifices.** ita
q̄ i isto p̄cepto p̄cipit p̄mo et p̄ncipalit̄ obfuarī dies
d̄nica. et cōtē p̄cipiūt alie festiuitates solēnes q̄ ponūt d̄ cō/
se. di. iij. p̄nūciandū. vbi sic d̄z. Pronūciandū ē vt sciāt tēpa
feriādi p̄ annū. i. om̄ez d̄nicā a vespa vsq̄ ad vespa. ne a iu-
daismo capiāt. Feriādi s̄o p̄ annū sūt isti dies. Natiuitas
d̄ni. sc̄tōz Stephani. Jobānis euāgeliste. Innocētū. sc̄cti
Siluestri. Circūcisio d̄ni. Epiphania. Purificatio beate
Marie & gis. Sc̄cti pasca cū tota hebdomada. Tres dies
rogationū Ascētio d̄ni. Dies penthecostes. sancti Jobānis
baptiste. duodecim ap̄loz. et marie sc̄tōz Petri et Pauli qui
mūdū sua p̄dicatōe illuminauerūt. sancti Laurentij. Assūptō
br̄e Marie. et natiuitas eiusdē. Eccleie dedicatio. sc̄cti Vi-
chaelis. Dedicatio cuiuscūq̄ oratorij. Omnium sc̄tōz. sancti
Martini. et ille festiuitates q̄s singuli ep̄i i suis ep̄atib; cuz
p̄lo collaudauerūt. q̄ vicinis tm̄ cōmorātib; indicēde sunt.
nō tm̄ oib; generalit̄. Tū h̄ vltimū intellige de sc̄tis canoni-
zatis ab eccleia romana. qz ep̄i p̄ se nō possent aliquē sanctū
canonizare seu erigere. extra d̄ reli. et vne. sc̄tōz. c. j. Relique
s̄o festiuitates nō sūt cogēde ad suandū nec p̄hibēde. Dec
itag; septa sūt et determinata in .c. pallegato. p̄nūciandum.
Item Eusebius papa statuit festū inuentōis sc̄te crucis quito
nonas Maij solenniter celebrari. de conse. dist. iij. crucis.

Nota etiā q̄ in .c. pronūciandū non fit mentio de conce-
ptione et annūciatōe br̄e Marie & gis. cū tamen quodlibz
sit festum solenne et celebre. Rationem vide in glo. ibidem.

S; forte diceret aliq̄s. istō p̄ceptū de die sabbati et nō d̄
die d̄nica ē intelligēdū. Ad h̄ euidentia ē notādū q̄ i lege ve

Ca. III Tertiae partis

terti fuerunt quaedam praecipua ceremonialia. et quaedam moralia. Cerimonialia erant illa quae pertinebant ad specialem cultum dei. sicut quod die tali fieret tale sacrificium vel tale. et etiam quae pertinebant ad ceremonialia populi. sicut quod indueretur tali veste et filia. Et ista praecipua ex quo Christus resurrexit. et est promulgatum euangelium non fuerunt obfuita. imo quae ea obseruaret peccaret mortaliter. Moralia autem erant illa quae erant de dictamine legis naturae. sicut scire deo. honorare parentes. et filia. Et ista praecipua adhuc manent in potestate sua. De praecipuo de obfuita sabbati primum erat morale. quod ad h. s. v. debet honor ipse deus. et istud est de dictamine legis naturae. Sed quod tali die determinata talis honor ipse deus magis quam alia die erat ceremonialia. s. in quod requies illius diei erat figura illius sabbati magni in quo Christus resurrexit in sepulchro. et ideo quod ad istud cessauit istud praecipuum. ita quod dies sabbati fuit mutata in die dominica. et rationabiliter. In hac enim die mundus suscipit exordium. resurrexit Christus. mors iteritum et vita accepit principium. Et ista est intentio. b. Pauli in epistola ad Colossos. ij. Nemo vos iudicet in cibo vel potu aut in parte diei festi aut neomenia aut sabbatorum quae sunt umbra futurorum. Et de hoc multum disputat apostolus ibidem. Et habet super hoc multa ca. de ps. di. iij. In diebus festiuis debet homines vacare hymnis et psalmis et canticis spiritualibus alijs bonis operibus magis quam alijs diebus. Et ideo debet abstinere ab omni opere fuili. non solum a peccato. quod proprie fuile dicitur. quia facit homines seruum dyaboli. sed etiam ab operibus mechanicis. et a negotijs secularibus. et mercatum non fiat nec placitum. nec aliquis ad mortem sine pena iudicetur. nec sacro iure. nisi pro pace fienda. de ps. di. iij. Rogatōes. De his mechanicis et secularibus expressit deus dicens Exo. xx. Sex diebus operaberis et facies omnia opera tua. septimo autem die sabbatum domini dei tui est. Non facies omne opus in eo tuum et filii tui usque filia tua. seruus tuus et ancilla tua. iumentum tuum et aduena qui est intra portas tuas. Hora tamen quae proprie periculum hostium vel proprie imminet tibi tepestatem primum fructus colligi diebus dominicis et festiuis. ita tamen quod illi qui homines res sunt studeant pro posse suo largiores elemosinas erogare. Scholares etiam in hominibus diebus primum scribere in quaternis suis lectōes suas quae per hebdomadam audierunt.

Quartum praecipuum

De decem preceptis

uartū pceptū z p̄mū d̄ ill̄ q̄ p̄tinet ad prim̄ e Honorā
p̄z tuū z m̄rēz tuā. ita q̄ in isto pcepto directe p̄ci
p̄t p̄parētes honorē. Et ē itelligēdū n̄ solū d̄ hono
re reuerētie. sic q̄ osculē eī manū. l̄ genua flectē corā eis. et
silia. imo de honore subsidij z puidētie. s. q̄ puidēat eis i ne/
cessarijs p̄m facultatē vniuscuiusq̄. Hoīe etiā p̄z̄ z matris
itelligūt p̄lati ecclē z m̄grī z d̄nī t̄pales. q̄b̄ oib̄ ē honor de
bit̄ impēdēd̄ seu exhibēd̄. Hoīe etiā p̄z̄ z matris itelligūt
oēs primi q̄b̄ si idigēat sūt eis septē opa miscōdie exhibenda
Et notādū ē q̄ op̄z̄ miscōdie q̄dā sūt opa spūalia. z q̄dā cor
poralia. Spūalia sūt ista. p̄sulere nesciētes. corrigere delin
quētes. remitte iniuriātib̄. p̄solari tristes. supportare ip̄ortu
nos. orare p̄ p̄secutorib̄. Un̄ p̄sus. Cōsule castiga remitte so
lare fer ora. Corporalia sūt ista. pascere esuriētes. potare sitie
res. v̄t̄ire nudos. visitare infirmos. redimere captiuos. collī
gere i hosp̄itio vagos. sepelire mortuos. Un̄ p̄sus. Visito po
to cibo redimo te go colligo cōdo

*Septē opa
m̄i corporalia
et spūalia*

Quintū pceptū
Quintū pceptū z scōm de p̄tinetib̄ ad prim̄ est. Nō
occides. supple iniuste. In q̄ pcepto p̄hibet homici
diū. z sub noīe homicidij itelligit oīs iniuria corporā
q̄ p̄t inferri p̄rio. Et ē notādū q̄ duplex ē homicidij. qz q̄d
dā ē spūale z q̄dā corpale. Spūale fit q̄nq̄z modis. s. odie
do. de q̄ Joh. i p̄ma canonica sua. c. iij. Qui odit fr̄z suū ho
micida ē. detrahēdo. malep̄sulēdo l̄ nocēdo. Et de istis trib̄
h̄z de pe. di. j. hoicidior. z. c. oīs iniqtas. z. c. noli putare. Ul
victū subtrahēdo. di. lxxvj. Pasce fame moriētē. si n̄ pauisti
occidisti. Et q̄dlibet istoz homicidior p̄m doctores ē p̄ctm̄
mortale. Homicidij corpale p̄m doctores fit duob̄ modis
Uno mō p̄bo. alio mō facto. Verbo fit trib̄ modis. s. p̄cep
to p̄silioz defēsiōe. vt. l. Si q̄s viduā. de pe. di. j. piclose. Et
q̄dlibz istoz si fiat iniuste ē p̄ctm̄ mortale. Facto fit q̄ttuor
modis. s. iusticia. nccitate. casu z volūrate. Iusticia vt cū iu
der vt̄ m̄ster reū iuste dēnatū ad mortē occidit. h̄ hoicidij
si fiat ex liuore vel v̄l amore fūdēdi b̄ūanū sāguine. lz tal̄ oc

La. III. Tercie partis

cidat iuste qz merebat mortē. tñ q̄ ita occidit eū peccat mortalit̄ p̄t̄ intētiōez corruptā. Si ūo fiat ex amore iusticie tūc nō peccat iudex p̄dēnādo ip̄m ad mortē. nec p̄cipiēdo ministro p̄ccidat eū. nec mister ereq̄ndo mādatū iudicis. vñz tñ faciāt fuato ordie iurs. pbat h̄ ex v̄bis apli ad Ro. xiiij. vbi dicit sic. Dis aīa p̄t̄ribz sublimioribz subdita sit. seq̄t. Nō em̄ sine cā gladiū portat. dei ei mister ēyider i irā ei q̄ malū agit Si fiat nccitate tūc distigue qz illa nccitat̄ aut fuit enitabil̄ sic qz potat euade absqz occisiōe hoīs. tūc re^e hoicidij. z dz agere p̄niaz tāqz p̄ mortali. aut fuit inenitabil̄. vt qz occidit hoīez absqz odij meditatiōe. imo liberādo sez sua cū dolore In isto casu n̄ dz peccare. nec astrigit ad p̄niaz. tñ dz dolere z suis pctis ascribere qz i istā d̄neit nccitatē p̄iaz ei mētū ē ibi culpā aḡscere vbi culpa n̄ ē. extra d̄ homi. c. infēcisti. Si at̄ fiat casu itez distigue. qz aut dabat opaz rei licite aut illi/cite. Si dabat opaz rei illicite. v̄puta qz piccit lapidē vsus locū p̄ quē vsueuer̄t hoīez trāsire. l̄ dū furabat equū l̄ bouē aliq̄s ab eq̄ l̄ boue p̄cussit̄ iterij. z silia. In isto casu tal̄ ē sim p̄r reus hoicidij Si dabat opaz rei licite. puta qz icidebat arborē sibi nccariā. l̄ o ponebat fenū d̄ curru. l̄ silia. si adhibuit diligētiā quā d̄buit. vīcz r̄spiciēdoz p̄clamādo n̄ nimis tarde nec r̄missē. s̄z tpe p̄gruo. z ita alte qz si aliq̄s erat ibi l̄ yeniebat potat fugere z sibi cauere. z tūc nō iputat sibi. vt h̄. l. di. sepe p̄tigit. z extra d̄ homi. c. q̄dā. Si at̄ fiat hoicidij voluntate sine oī distictōe tenēdū ē q̄sit̄ ḡuissimū z enorme peccatū. di. l. Si q̄s voluntarie.

Sextū p̄ceptum

¶ Sextū p̄ceptū ē. Nō mechaberz. ita qz i isto p̄cepto. phibet oīs p̄cubit⁹ p̄t̄ q̄ r̄ite fit eū legitima vxore. Que aut̄ sūt z q̄t sūt spēs tal̄ p̄cubit⁹ vide sup̄ i p̄te sc̄da. tracta tu. iij. c. ix. q̄nis q̄dā.

Septimū p̄ceptum.

¶ Septimū p̄ceptū ē. Nō facies furtū. ita qz i isto p̄cepto. phibet oīs vsura. rapina. fraus. dolus. z generalit̄ oīs acq̄sitio illicita aliene rei. quocūqz mō. quocūqz palio siue titulo fiat.

Octauū p̄ceptum

¶ Octauū p̄ceptū ē. Nō falsū testimoniū dices. ita qz i isto p̄cepto. phibet oīe mēdaciū. Et ē h̄ sciēdū qz p̄ m

De decem preceptis

Aug. i li. d. mēdacio octo sūt genera mēdacioꝝ. Primū ē qđ sit dōctrinā fidei z bonoꝝ moꝝ. vt dicere xp̄m n̄ eē natū d̄ h̄gie. l̄ nō esse passū i cruce. l̄ aliqđ s̄ile cōtra articulos fidei. l̄ bonos moꝝes. Scđm ē qđ nulli pdest s̄z alicui obest. sic mē daciū detractorꝝ. l̄ falsi testꝝ i cā criminali. Tertiu ē qđ pdest vni s̄z obest alti. vt mēdaciū falsi testꝝ i cā pecuniaria. Quar tū ē qđ sit sola mētiēdi libidie. z n̄ absq̄ cā z vtilitate. Qui tū ē qđ sit placēdi cupiditate. sic mēdaciū adulatorꝝ. Sextū ē qđ nulli nocet s̄z pdest alicui ad euitandū picl̄m pecunie. vel alteri rei. sic si aliqđ sciēs pecuniā alicꝝ tollēdā a fure v̄l raptore mētiat sibi dicēdo se nescire vbi sit. Septimū est qđ nulli nocet s̄z pdest alicui ad euitandū picl̄m psōe. vt si aliqđ gr̄at ad mortē z aliꝝ mētiat dicēdo se nescire vbi sit. Octauū ē qđ nulli nocet sed pdest alicui ad h̄ vt ab imūdicia corpali tneat. vt si volēti corru p̄p̄ginē mētiat aliqđ dicēs eā eē p̄u gatā. Alia distinctio ponit ab eodē Aug. s̄ q̄ mēdaciū ali ud est p̄nciosū. z istō cōphēdit q̄nq̄ genera p̄me distinctōis et ē sp̄ p̄ctm̄ mortale. xxij. q. ij. p̄mū. Aliud est officiosū. z istō cōphēdit vltima tria genera p̄me distinctōis. et istud est p̄ctm̄ veniale. Aliud ē iocosum. z istud credo etiā eē pec catum veniale. qđ itelligo qū ille cui d̄: tale mendacium no uir ip̄m eā iocandi esse dictū. z q̄nō dicat ex libidie mētiēdi.

De mēdacio adulatoris nota qđ aliqđ p̄t alicui adulari duo bus modis. Uno mō attribuēdo ei bonū qđ nō h̄z. z d̄ isto dicūt oēs q̄ sit mortale. Alio mō extollēdo bonū qđ h̄z. z de isto dicūt oēs q̄ sit veniale.

Honū et decimū p̄ceptum.

Onū z decimū p̄ceptū phibēt actū iteriorē. s̄ actum voluntatꝝ. s̄ q̄ nullꝝ ꝑcupiscat alienam vxorē. z nomi nev̄xoris intelligit q̄cūq̄ mulier. qz vt dicit ch̄istꝝ. Qui viderit mulierē ad ꝑcupiscendū eam iam mech̄atꝝ ē eā in corde suo. Similit̄ nemo ꝑcupiscat illicite rē alienaz ad possidēdū eā. Dec̄ ḡ sunt decē p̄cepta leḡs. q̄z q̄dam sunt affirmatiua. q̄dā negatiua. Affirmatiua obligāt sp̄ s̄z nō ad sp̄ sed p̄ locoꝝ tpe. Negatiua aut obligāt sp̄ z ad sp̄. De istis p̄ceptis habēt p̄sus. Unū cole deum. nec vane iures p̄ ip̄m.

Ca. III Tertiae partis

Sabbata scifices. venerareq; pentes. Non sis occisor. fur
mech⁹ test⁹ iniqu⁹. Viciniq; thoz. resq; cauero suas

De donib; beator; Ca. III

q
Via teste Aug. nullū bonū irremuneratū. sicut nullū
malū ipunitū. id est ultio vidēdū ē d' donib;. i. d' p'mis q
hēbūt illi q' obf'uabūt illa p'cepta sup' dicta. Hora g'
q' obf'uatorib; istoz p'ceptor; dabūt septē dotes. i. septē gl'ie
i' paradiso. tres ex pte aie. z' quatuor ex pte corpis. P'ia dos ex p
te aie ē clara visio. qz. s. videbūt deū clare sine aliq' velamie. z' i
ista visioe consistit tota b'itudo n'ra. Un' Aug⁹. Visio tota erit
merces. Et ista visio clara succedit visioi fidei. sic dicit Paul⁹.
Uide⁹ nūc. s. i' vita ista p' spectm i' enigmate. s. fidei. tūc at fa
cie ad faciē. Scda dos ex pte aie ē firma tētio. s. q' ita firmid
tenebūt eū q' ipm amittē nō possūt. De ista tētioe dicit i' Cantici
Tenni eū nec dimittā. Et ista firma tētio succedit sp'ei. Ter
tia dos ex pte aie erit p'fctā fruitio. s. q' aia b'ra p'fctē fruct' dō.
z' adhibet ei satiabil' z' d'lectabil' i' eo. ps. Satiabor cū ap
gla tua. Et ista p'fctā fruitio succedit amoriz caritati. Et de
ist' trib; donib; dicit Aug. Videbūt amabūt z' laudabim⁹. Nam
istō officiū hēbūt i' paradiso. s. vide amarez laudare deū. P'
resurrectōz at hēbūt quatuor dotes ex pte corpis. qz' corpa n'ra
erūt agilia. i. mouebūt p' q'dcūq; spaciū sine aliq' fatigatōe et
labore. Erūt etiā imortalia. qz' nullo mō poterūt pati. marie cor
pa b'roz. Erūt etiā imortalia. qz' nullo mō poterūt mori. Erunt
etiā clarissima. Un' saluator. Fulgebūt iusti sic sol i' reg' p'ris
mei. Qui regni p'ciues nos faciat rex regū z' dñs dñantiu;
Ihs xps Amen

Hec circa officiū curator; breuiter a me p'stricta sūt vt sim
plices i' aliq' b; istruāt. z' mag' p'uecti ad alioz i'uestigādū la
borare conēf. Obsecrās vt si i' libello lector; aliq' v'ilia i'ue
niat. ipa soli dō attribūēs grās ei fferat q' aliq' stulā scitillā i'
telligētie mibi i'ptiri dig' ē. Ea at q' min' b'n dicta vidēt hūa
ne fragilitati ascribēs caritative corrigat. z' p' me pctōre pre
ces ad deū fidelit' fūdat. Hec insup' exarata sūt i' famosa ciui
tate Argen. Anno dñi. M. cccc. x. iij. vigilia Andree ap'li.